

Ignjat Đurđević i njegove "Latinske pjesni razlike" uz 300. godišnjicu rođenja velikog hrvatskog latinista

Nataša Nikpolj

Ignjat Đurđević (Ignatio Georgio) jedno je od najvećih imena starije hrvatske književnosti. Svijet prvi put ugleda 13. veljače 1675, točno prije 300 godina. Taj je nadnevak neobično važan u hrvatskoj književnosti jer joj je Ignjat Đurđević (ili Đorđević) darovao mnoge vješto spravljene stihove na latinskom i hrvatskom, a pored Gundulića on je najzaslužnija ličnost za razvitak hrvatskog jezika u to doba i uopće.

Život je proveo mirno, u samostanima u Dubrovniku i Italiji. Polazio je isusovačku gimnaziju u Dubrovniku, a nakon toga obavlja javne službe u Republici: kneza u Stonu i kapetana tvrđave Lovrijenac. Prvi put odlazi u Italiju, u Rim u 23. godini gdje stupa u isusovački red. Tu pet godina studira i radi kao učitelj u isusovačkim kolegijima. 1705. napušta isusovački red i odlazi u Dubrovnik. Ovdje opet pristupa benediktincima u samostanu sv. Jakova. Nakon sve češćih sukoba sa Senatom zbog neslaganja s pravima i odredbama benediktinaca, odlazi 1710. ponovno u Italiju i tu biva u različitim benediktinskim samostanima i kao profesor u Napulju sve do 1725. kad odlazi u samostan na Mljetu. Odlazi na tri godine u Italiju zbog brige oko tiskanja svojih radova i knjiga poezije.

Umro je u samostanu sv. Jakova 21. 11. 1737. godine.

U vrijeme bivanja u Dubrovniku, na otoku Mljetu, te u Italiji Ignjat je uvijek plodan i rječit i nikada ne prestaje pisati, a posljednje je godine proveo baveći se znanstvenim radom i pišući biografije velikih dubrovačkih književnika.

Književni je rad počeo ljubavnom poezijom koja je skupljena u zbirci "Pjesni ljubvene." Tu se osjeća neposredan utjecaj Ovidija, a u njima se prikazao samo kao vješt stihotvorac. Uz to piše pastirske idilične slike i pripovijetke, te priče iz latinske i talijanske književnosti koje su sakupljene kao devet pjesničkih pripovijetki u "Razlike zgrade nesrećne ljubavi". Zanimljiv je i šaljivi spjev "Suze Marunkove". To je parodija ljubavne lirike, a glavni je lik seljak s Mljeta.

Velik dio njegova pjesničkog opusa sačinjava duhovno pjesništvo u kojem nije subjektivan, ali je zato kao i uvijek bogat riječima, ukrasima i usporedbama.

Spise iz narodne i crkvene povijesti piše prozom na latinskom i hrvatskom jeziku.

Biografije o nekim dubrovačkim pjesnicima sakupio je u "Pismu Rafu Miličiću".

"Latinske pjesni razlike", ili kako ih Đurđević sam nazva "Poetici lusius varii", zbir su tematski različitih pjesama nastalih između godine 1703. i 1708. Zbirka se sastoji od 160 pjesama od kojih su 22 pjesme ili dijelovi pjesama sastavljene u školi kao primjeri učenicima. Od te 22 pjesme sam je Đurđević uvrstio samo 3 pjesme, jer je vjerojatno smatrao da su samo te tri pjesme dovoljno vrijedne da uđu u njegovu zbirku. Naime Đurđević bijaše neobično vješt improvizator na latinskome jeziku.

"Latinske pjesni razlike" izdala je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti 1956. u Zagrebu, a knjigu sačinioše Veljko Gortan i Nikola Šop. Veći dio zbirke čine pjesme nabožnoga karaktera. U njima je prisutan utjecaj latinske isusovačke poezije. One slave i veličaju svece: Tamu Akvinskog, Benedikta iz Nursije, Franju Ksaverskog i druge. Također slave franjevačke misionare i rimske pape, a ima ih i općereligioznog karaktera. 14 je pjesama s betlemskim motivom.

U nekim su pjesmama protagonisti poznati likovi iz povijesti: Artemizija, Monima, Atis, Pompej i car Trajan. Ostale su pjesme satiričkoga i ljubavnog sadržaja, a neke su parafraze Horacija i grčkih basana ili pak pjevaju o veličini poezije.

Đurđevićev latinski jezik sadrži neke pravopisne pogreške karakteristične za njegovo doba, te osobenosti u gramatici. Leksik je uzet i iz pretklasičnog i poklasičnog perioda (uz onaj iz klasičnog).

Đurđević je dobro poznavao Vergilija, Horacija i Ovidija, a uz njih i Marcijala, Stacija i Klaudijana i pretklasičnog pjesnika Plauta.

Mada je u ovoj zbirci ljubavna poezija malo zastupana, najljepša je pjesma ove zbirke "Somnium de Domina".

Evo nekoliko stihova iz te ljubavne elegije:

"I dok bacah pokrivač, dok tijelom u ognjici trzah,
I dok cio sam log stezo u zagrljaj pust,
Prenuh se naglo, i s bunovna lica mi pobježe Sanak,
Nemirnu kretnju jer taj nikako ne voli bog.
O, ti, koga ta ljubav još jača od tvojih nebesa,
Nagna, da postaneš bik, ričuć kroz Sidonski kraj,
O, ti, višnji nad višnjima, kome nad svemoćnim žezlom
Veća još diže se moć: žena, što plete nam kob,
Kako ja Lika sad sanjah, o daj, nek tako on mene
Vidi u zbilji, i tad neka ga ubije jad."

(U prijevodu Nikole Šopa)

Pallia dum iacto, dum corpora vibro per aestum,
Et toto fluitant brachia nostra thoro,
Aufugit excussus turbato somnus ab ore,
Namque incompositos non amat ille deus.
O, quem Sidonias iussit mugire per herbas
Altior arbe suo, se quoque maior Amor,
O vindex superum, cui rerum in fronte sedenti
Pendent a domina subdita fata manu,
Omnia, quae falso vidi, bone Iuppiter, in me
O queat attonitus cernere vera Lycas!

U današnje vrijeme Đurđević je malo spominjan nasamo i djela kao "Latinske pjesni razlike" rijetka su. Na njegovu važnost u starijoj hrvatskoj poeziji trebalo bi da nam ukaže i ova obljetnica.